

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 25.7.2005
KOM(2005) 331 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE RADE

Preskúmanie prostriedku poskytujúceho strednodobú finančnú pomoc pre členské štáty podľa článku 119 Zmluvy

OZNÁMENIE KOMISIE RADE

Preskúmanie prostriedku poskytujúceho strednodobú finančnú pomoc pre členské štáty podľa článku 119 Zmluvy

1. VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE

V súlade s článkom 119 Zmluvy je zriadený prostriedok poskytujúci strednodobú finančnú pomoc pre platobnú bilanciu členských štátov, ktoré nezaviedli euro a majú alebo im hrozia ťažkosti s platobnou bilanciou na bežných alebo kapitálových účtoch. Tento prostriedok upravuje nariadenie Rady (ES) č. 332/2002 z 18. februára 2002 (ďalej len „nariadenie“)¹, ktoré stanovuje, že Rada by mala každé tri roky preskúmať, do akej miery tento prostriedok ešte slúži svojmu účelu z hľadiska princípu, podrobností realizácie a určenej maximálnej výšky nesplatených pôžičiek v rámci prostriedku. Základom pre toto preskúmanie by mala byť správa Komisie a stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru (EFC). Keďže od prijatia tohto nariadenia uplynuli tri roky, Komisia vypracovala toto oznámenie ako správu Rade o fungovaní prostriedku.

2. ZÁKLADNÉ ČRTY PROSTRIEDKU

Účelom tohto prostriedku je umožniť včasné poskytovanie finančnej pomoci. Prijímajúci členský štát by mal pomoc dostať v dostatočnom časovom predstihu, ktorý mu umožní prijať opatrenia hospodárskej politiky, aby zabránil akútnej kríze platobnej bilancie a podporil úsilie o konvergenciu. Prístup k tomuto prostriedku môže teda, spoločne s hospodárskymi podmienkami spojenými so všetkými formami finančnej pomoci, slúžiť na posilnenie dôvery na finančnom trhu v schopnosť prijímajúceho členského štátu obnoviť primeraný stav platobnej bilancie.²

Rada môže rozhodnúť o začatí využívania prostriedku na podnet Komisie (v súlade s článkom 119) po dohode s členským štátom, ktorý žiada o financovanie zo strany Spoločenstva alebo na priamu žiadosť príslušného členského štátu. Rada po tom, ako sa prostriedok začne využívať, preskúma situáciu v členskom štáte, ktorý žiada o pomoc, a rozhodne (a) či poskytne pôžičku alebo primeraný finančný prostriedok, a súčasne rozhodne o jeho výške a priemernej dobe trvania, (b) o podmienkach hospodárskej politiky spojených s poskytovaním strednodobej finančnej pomoci s cieľom obnoviť udržateľnú situáciu platobnej bilancie a (c) o spôsoboch vyplatenia pôžičky alebo finančného prostriedku, ktorých vyplácanie alebo čerpanie sa zo zásady realizuje vo forme po sebe nasledujúcich splátok. Rozhodnutia o poskytnutí pomoci z tohto prostriedku prijíma Rada kvalifikovanou väčšinou

¹ Úradný vestník L 53, 23.2.2002, korigendum: Úradný vestník L 349, 24.12.2002. Nariadenie z roku 2002 nahradilo nariadenie Rady (ES) č. 1969/88.

² Členský štát, ktorý uplatňuje nárok na financovanie z iných zdrojov, ako sú zdroje Spoločenstva podliehajúce podmienkam hospodárskej politiky, musí najprv konzultovať s Komisiou a ostatnými členskými štátmi, aby posúdil dostupné možnosti v rámci prostriedku Spoločenstva strednodobého poskytovania finančnej pomoci. Tieto konzultácie prebiehajú v rámci Hospodárskeho a finančného výboru.

na základe návrhu Komisie, ktorý predloží po konzultáciách s Hospodárskym a finančným výborom.

Komisia v spolupráci sa Hospodárskym a finančným výborom pravidelne overuje, či hospodárska politika členského štátu prijímajúceho pomoc je v súlade so záväzkami stanovenými v adaptačnom programe alebo akýmkoľvek inými určenými podmienkami. Členský štát poskytne Komisii všetky potrebné informácie a vyplatenie ďalších splátok závisí od výsledkov týchto procesov overovania. Pôžičky môžu na žiadosť prijímajúceho členského štátu obsahovať možnosť predčasného splatenia. V prípadoch, keď sa počas obdobia poskytovania finančnej pomoci zavedú alebo obnovia obmedzenia na pohyb kapitálu (článok 120 Zmluvy o ES), podmienky a podrobnosti poskytovania tejto finančnej pomoci sa opätovne preskúmajú.

3. FINANCOVANIE PÔŽIČIEK Z TOHTO PROSTRIEDKU

Výška nesplatených pôžičiek, ktoré členské štáty môžu v rámci tohto prostriedku strednodobého poskytovania finančnej pomoci dostať, je v súčasnosti obmedzená na 12 miliárd eur. Komisia je oprávnená v mene Európskeho spoločenstva prijímať na kapitálových trhoch alebo od finančných inštitúcií zodpovedajúce pôžičky až do uvedenej výšky. Pôžičky a výpožičky sa realizujú v eurách, majú rovnaký dátum valuty obchodu a nesmú pre Spoločenstvo prinášať riziko spojené so zmenou výmenného kurzu a úrokovou mierou, ani žiadne iné komerčné riziko. Európska centrálna banka vykonáva všetko potrebné na spravovanie pôžičiek.³ Rada takisto rozhoduje o akomkoľvek čiastkovom alebo úplnom financovaní s regresom v rámci strednodobej pomoci členským štátom.

Na žiadosť dlžného členského štátu môže Komisia v prípadoch, keď okolnosti umožňujú zlepšenie úrokovej miery pôžičiek, opätovne úplne alebo čiastočne financovať svoje pôvodné výpožičky alebo pozmeniť príslušné podmienky financovania. Tieto operácie však nesmú mať za následok predĺženie priemernej doby trvania príslušnej pôžičky alebo zvýšenie sumy nesplateného kapitálu. Náklady spojené s uzatváraním a realizáciou transakcií nesie prijímajúci členský štát. Hospodársky a finančný výbor musí byť o týchto transakciách priebežne informovaný. Pôžičky poskytnuté ako strednodobá finančná pomoc môžu byť poskytnuté ako konsolidácia krátkodobej podpory zo strany Európskej centrálnej banky (ECB) v rámci veľmi krátkodobého fondu.

4. HODNOTENIE PRINCÍPU A MAXIMÁLNA VÝŠKA NESPLATENÝCH PÔŽIČIEK V RÁMCI PROSTRIEDKU

Prostriedok nebol od prijatia nariadenia využitý ani raz⁴. Ani jeden z členských štátov oprávnených využívať tento prostriedok nemal, ani mu v tomto období nehrozili, ťažkosti s platobnou bilanciou. Primeranosť prostriedku z hľadiska jeho princípu, podrobnosti realizácie a určenej maximálnej výšky nesplatených pôžičiek teda nebola overená v praxi,

³ Rozhodnutie ECB/2003/14 Európskej centrálnej banky zo 7. novembra 2003 o spravovaní transakcií pôžičiek a výpožičiek uzatvorených Európskym spoločenstvom v rámci prostriedku strednodobého poskytovania finančnej pomoci. [Úradný vestník L 297 z 15.11.2003].

⁴ Posledné rozhodnutie o začatí využívania prostriedku prijala Rada v januári 1993 ešte v rámci predchádzajúceho nariadenia. Taliansku sa v štyroch splátkach malo poskytnúť 8 miliárd eur. Zrealizovali sa však iba prvé dve splátky vo výške 2 miliardy eur, pretože platobná bilancia Talianska sa natoľko zlepšila, že nebolo nutné vyplatiť dve zostávajúce splátky.

keďže nenastala situácia, v ktorej by členský štát skutočne potreboval financovanie zo strany Spoločenstva.

Napriek tomu, že potreba strednodobej finančnej pomoci od prijatia nariadenia nevznikla, princíp a dôvod existencie prostriedku zostávajú platné. Rozšírením Únie 1. mája 2004 vzrástol počet členských štátov oprávnených využívať prostriedok z troch na trinásť. Kým tieto členské štáty nezavedú euro, majú právo žiadať o strednodobú finančnú pomoc zo strany Spoločenstva, v prípade, že by mali ťažkosti s platobnou bilanciou. Rada stanovila súčasnú maximálnu výšku nesplatených pôžičiek vo výške 12 miliárd eur v rámci prostriedku s výhľadom na budúce rozšírenia⁵. Súčasná maximálna výška síce oproti hranici 16 miliárd eur stanovenej v nariadení z roku 1988 predstavuje pokles celkovej sumy, no Komisia zastáva názor, že je dostatočne vysoká na to, aby pokryla potreby viacerých členských štátov súčasne. Preto sa v tejto fáze nenavrhuje žiadna zmena princípu, podrobností realizácie prostriedku ani maximálnej výšky nesplatených pôžičiek.

5. AKTUALIZÁCIA PROGRAMU EUROPOUKÁŽOK SO STREDNODOBOU SPLATNOSŤOU (EUROPEAN MEDIUM-TERM NOTE PROGRAMME – EMTN)

Podľa nariadenia upravujúceho prostriedok by na včasné poskytovanie strednodobej finančnej pomoci mali existovať primerané postupy a nástroje Spoločenstva. V tejto súvislosti je nutné uviesť, že Komisia aktualizovala svoju rámcovú dohodu – Program poukážok so strednodobou splatnosťou (European Medium-Term Note, EMTN) – o emisii dlhopisov. Dokumentácia o tomto aktualizovanom rámci bola zladená so súčasnými normami finančného trhu. Okrem toho aktualizovaný program EMTN umožňuje Komisii v mene Spoločenstva a (alebo) Euratomu na financovanie konkrétnych projektov priamo poskytovať pôžičky do výšky 4 miliárd eur s lehotou splatnosti od troch mesiacov do tridsiatich rokov⁶. Určený objem programu vychádza z realistického zhodnotenia potrieb financovania v blízkej budúcnosti a v prípade potreby sa na podnet Komisie môže v krátkom čase zväčšiť.

Program EMTN sa nevyužíva iba pri prostriedku na poskytovanie strednodobej finančnej pomoci. Dlhopisy slúžia takisto na financovanie paralelných pôžičiek, ktoré (i) EU poskytuje ako finančnú podporu nečlenským štátom vo vážnej finančnej núdzi a ktoré (ii) Euratom môže poskytnúť členským štátom, určitým stredoeurópskym a východoeurópskym krajinám a štátom SNS na zvýšenie bezpečnosti atómových elektrární. Nový program sa už využíva a do júna 2005 predstavovala celková výška transakcií 1,66 miliárd eur.

V rámci aktualizácie programu EMTN sa v súlade s dohovorom, ktorý Hospodársky a finančný výbor prijal v septembri 2003, k príslušnej dokumentácii pripojili tzv. doložky o kolektívnych opatreniach (collective action clauses – CAC). Tieto doložky zavádzajú ustanovenia o kolektívnom zastúpení a rozhodnutí väčšinou o reštrukturalizácii a jeho uplatňovania v prípade platobnej neschopnosti emitenta, čím posilňujú práva majiteľov dlhopisov. Zahŕnutie týchto doložiek do dokumentácie programu EMTN je v súlade s vyhlásením členských štátov a Komisie o úmysle byť dobrým príkladom v oblasti zaradenia

⁵ V čase prijatia nariadenia Rady (ES) č. 332/2002 z 18. februára 2002 patrili k prístupovým krajinám desať nových členských štátov, Bulharsko a Rumunsko.

⁶ Tento nový program nahrádza program zavedený v roku 1994 a aktualizovaný v roku 1999, podľa ktorého bola maximálna suma pôžičky stanovená na 2 miliardy eur. Program budú realizovať banky Goldman Sachs a Deutsche Bank, ktoré budú zodpovedné za uloženie dlhopisov u európskych a medzinárodných investorov.

doložiek do svojich nástrojov na poskytovanie pôžičiek, aby sa podporilo medzinárodné úsilie o systematickú reštrukturalizáciu pre prípad vážnej dlhovej krízy⁷.

6. ZÁVER

Toto oznámenie je prvou správou za obdobie troch rokov Rade o princípe, podrobnostiach realizácie a maximálnej výške nesplatených pôžičiek v rámci prostriedku pre poskytovanie strednodobej finančnej pomoci, ako ju stanovuje príslušné nariadenie Rady. Keďže v hodnotenom období ani jeden z členských štátov oprávnených tento prostriedok využívať, toto právo neuplatnil, nebolo možné princíp, podrobnosti realizácie a maximálnu výšku nesplatených pôžičiek overiť v praxi. Napriek tomu zastáva Komisia názor, že prostriedok napĺňa potenciálne potreby členských štátov oprávnených využívať ho, a preto v tejto fáze nenavrhuje žiadnu zmenu.

⁷ V rámci medzinárodného úsilia podporovať systematickú reštrukturalizáciu pre prípad vážnej dlhovej krízy sa členské štáty zhodli v úmysle byť vzorom v oblasti zahŕňania doložiek o kolektívnych opatreniach (CAC) do svojich nástrojov na poskytovanie pôžičiek. Predseda ECOFINu v apríli 2003 oznámil Medzinárodnému menovému a finančnému výboru, že: „EÚ do konca tohto roka pri štátnych pôžičkách, ktoré poskytuje na cudzom území a/alebo podľa zahraničného práva, zavedie zmluvné ustanovenia vychádzajúce z rámca, ktoré vypracovala G-10, pričom ich v prípade potreby prispôbi platnému právu a miestnej právnej praxi. To znamená, že členské štáty viacej nebudú poskytovať pôžičky bez doložiek.“ Pri tej istej príležitosti oznámil komisár pre hospodárske a finančné záležitosti, že doložky budú zahrnuté aj do dokumentácie o pôžičkách Spoločenstva.